

KAKOVOST ŽIVLJENJA

Kazalci blaginje družbe

Zanimanje za zbiranje podatkov, s katerimi bi lahko spremljali **družbeni razvoj**, se povečuje takrat, ko pride do večjih **družbenih sprememb**. V tem primeru se je povečalo od druge svetovne vojne in ob čedalje večjem razvoju tehnologije. Večji vpliv tehnologije pa je povezan s spoznanjem, da človek nenadzorovano uničuje naravno in družbeno okolje.

Z zanimanjem za sistematično raziskovanje je povezano tudi uveljavljanje **človekovih pravic**. Splošna deklaracija o človekovih pravicah pravi, da ima vsakdo pravico do primernega življenjskega standarda, ustreznega zdravja in blaginje.

Raziskovanje kazalcev družbenega razvoja je povezano s spoznanjem, da samo **ekonomska rast** ne zadošča za razumevanje in načrtovanje družbenega razvoja. Torej je spremljanje z vidika kvantitativnih kazalcev neučinkovito. Pozneje je bilo dopolnjeno z osebnimi mnenji ljudi in vrednotenjem življenjskih razmer.

Kazalci naj bi opisovali **blaginjo – družbeno in individualno**. Obstajata dva **koncepta** raziskovanja blaginje: življenjska raven in kakovost življenja.

Življenjska raven

Kazalci, ki naj bi opredelili življenjsko raven, so sprva zajemali predvsem podatke na ravni določene družbe. Kasneje so v merjenje vključevali tudi podatke na individualni ravni – s spraševanjem.

V okviru merjenje življenjske ravni so se razvili različni pristopi:

- indeks življenjske ravni
- Kazalci temeljnih človekovih potreb
- Kazalci življenjske ravni

Vsi skušajo izmeriti doseženo raven življenjskih razmer v neki družbi. Najprej pa morajo preveriti, katere življenjske danosti bodo vključili v merjenje. Vključujejo dohodek, stanovanje, dostop do izobraževanja in zdravstvenih storitev.

Kakovost življenja

Ta koncept raziskuje **zelene življenjske razmere** oziroma zelen življenjski standard. Vključuje tudi tiste potrebe, ki jih je mogoče zadovoljiti skozi **medosebne in družbene odnose**.

Pojem kakovost življenja je torej širši kot življenjska raven, bolj vključuje posameznika. Tudi upošteva, da se življenje posameznika spreminja.

Allardt je predlagal, da bi kakovost življenja analizirali v okviru treh razsežnosti: imeti, ljubiti in biti.

Kakovost življenja v Sloveniji (več v učbenik2, str. 235)

Danes se raziskovanje v Sloveniji čedalje bolj osredotoča na proučevanje posameznih stanj in dogodkov v življenju posameznika.

Rezultati raziskovanja nam povedo, kako se posamezniki odzivajo na širše družbene procese oziroma s čim so določene njihova ravnanja.

Raziskuje se tudi pomen **socialne kakovosti** – ekonomska varnost, vključenost, povezanost in kompetentnost za sodelovanje.

Indeks človekovega razvoja

Koncept človeškega razvoja želi povezati različne vidike življenja ljudi in različne razsežnosti blaginje. **Gospodarska rast** ni več razumljena kot cilj, temveč kot **sredstvo za izboljšanje človekovega življenja**. Človekov razvoj se spremlja na treh ravneh:

- na ravni življenja, ki naj bo zdravo in dolgo
- na ravni dostopa do virov, ki ljudem omogočajo dostojno življenje
- na ravni znanja in možnosti, da ljudje izkoristijo svoje potenciale

Indeks človekovega razvoja je sestavljen iz **indeksov**, ki pomenijo področja razvoja: **gospodarstvo, izobrazba, zdravje**.

Koncept človekovega razvoja tako vključuje razvoj dejavnike: človekove pravice, enako možnosti, družbena blaginja, skrb za okolje, trajnostni razvoj.

Vsi kazalci (tudi življenjska raven in kakovost življenja) skušajo opisati kakovost življenja posameznika in oceniti razvoj družbe.

Dojemanje kakovosti življenja je tesno povezano z normami in vrednotami družbe, zato se med kulturami zelo razlikuje.

Zdravje

Je eden pomembnih kazalcev kakovosti življenja in človekovega razvoja.

Telo ni nekaj, kar imamo in je povezano samo z biološkim. Vsako telo je povezano z družbenim okoljem. Nanj vplivajo razmere, vsakdanje izkušnje, norme in vrednote.

Sociologi pravijo vplivanju na oblikovanje človeškega telesa **socializacija telesa ali socializacija naravnosti človeka**.

Z razvojem **medicine** in možnostjo vplivanja na razvoj posameznih bolezni se je v moderni družbah izjemno podaljšala življenjska doba, kar vpliva na starostno strukturo prebivalstva. Pogosto je poudarjena individualna odgovornost v skrbi za zdravje.

Med najpomembnejše dejavnike, ki vplivajo na zdravje in skrb zanj, bi lahko uvrstili:

- socialno – ekonomski status
- stopnja izobrazbe
- socialna izključenost
- bivalne razmere.